

Mabilonius pag. 69, Itinorarii Italici testatur hanc se reperisse notam: *Iste Cresconius bella et victorias quas Joannes Des. patricius apud Africam (circa an. 98) de Saracenis gessit, hexametris versibus descripsit sub libris...* Hi libri nusquam hodie exstant. Vide Pagium ad an. 696, num. 5, et ad an. 527, num. 14. Gesnerus in appendice Biblioth.: Cresco-

nus Afer poeta, quam alii Crescentium nominant, Justiniani imperatoris bella in Africa gesta carmine descripsit, item Concordiam Canonum. Certe hæc Concordia non est carmine descripta a Cresconio. At Cresconium hunc vix dubitem eundem esse cum Flavio Cresconio Corippo, de quo vide, si lubet, quæ mox dicturus sum.

Hic forte non inutile videbitur ut scripta sequentia, Ferrandi scilicet Breviationem, sicut et Crisconii Breviarium, nec non utrorumque canonum Concordiam, a nobis ex Voelli et Justelli editione recudi moncamus. EDIT.

JUSTELLUS LECTORI.

Ferrandus diaconus a Sigeberto inter ecclesiasticos scriptores relatus, libello de ularum ad Reginum comitem meminit Fulgentii Ruspensis episcopi ut nuper vita functi: quod utrumque circa Anastasii imp. tempora vixisse arguit. Et fortassis ejusdem Ferrandi non immerito alieni videatur narratio illa de Vita Ruspensis Fulgentii, quæ inter sanctorum historias edita est. Sed et hic canonum Indiculus, quem ex insignis Ecclesiæ Tricaasinorum nostrorum codice nunc primum edimus, omnium, quantum quidem opinamur, ejus instituti antiquissimum: cui saltem debet Gratianus (*Dist. 63*) restitutionem loci sui, hactenus vel in Romana illa recognitione graviter laborantis, quem ex uno Ferrando tandem ad quando ita sanandum didicimus: *Sed, sicut in breviatione Canonum Fulgentii Carthaginensis Ecclesiæ diaconi invenitur, in Septimunicensi concilio et in Macrianensi statutum est, ut ad eligendum episcopum sufficiat matricis arbitrium.* Subjuximus et ex Crisconii repetitione Breviarium Canonici ad Liberianum, vel, ut quædam exemplaria nostra habuerunt, Liberium pontificem Capitula, illud hic adaudivisse contenti, illa eadem, usque ad Gelasii tempora, usum videri Crisconium. Et vero ipsa illa collectio est quæ corpus Canonum dicitur, non a Gratiano tantum (*Dist. 19-20*), sed et a summis pontificibus Nicolao I et Leone IV, cujus etiam antiqua exemplaria apud nos plura exstant, quæ ab Hadriano papa ad Carolum Magnum imp. et regem nostrum missa fuisse, præfixa versuum politiorum acrosti-

chis testatur. Continet autem is codex eodem omnino conciliorum canones, quos Græcorum collectio anno 640 a Joan. Tilio V. C. hic edita ex antiquissimo Ecclesiæ S. Hilarii Pictaviensis codice, qui etiam Africæ synodos complectitur, pontificum Romanorum adjectas epistolas a Siricio ad Gregorium juniorem Latinus cod. x habet. Græcos suorum Decretalibus eum locum apud se servasse Photii et Theodori Balsamonis Constantinopolitanorum patriarcharum Nomocanones indicant. Cæterum quæ in nostro corpore Canonum exstat interpretatio, plane diversa est ab illa Dionysii Scythæ monachi (qui et abba, et Exiguus) ad Stephanum Salonitanum episcopum, cujus ille hortatu prisce, ut ait, translationis confusione offensi novam faciendam suscepit, excepit, exceptis tamen qui apostolorum dicuntur canonibus 1, nam tot ab Ecclesia Rom. synodali Stephani decreto receptos Anastasius in præfatione Nicænæ et, ad Hadrianum auctor est. Eos hoc numero antiq. uæ, quas videre nobis contigit, collectiones etiam Gallicanas ex Dionysii interpretatione retinent, ut non immerito vulgaris ea translatio dici possit. Reliquorum vero Græcorum canonum interpretatio varia diversaque occurrit; ut non facile pronunties quæ tum Latinarum Ecclesiarum communis habenda sit, quantum eam quæ in illo corpore Canonum exstat, apud nos quidem in usu magis fuisse verisimile est. Sed hæc ampliorem tractationem desiderant, cui dabit Deus, cum volet, locum tempusque. Interim benefici hoc nostro frueri ac vale.

BREVIATIO CANONUM FULGENTII FERRANDI

ECCLESIÆ CARTHAGINENSIS DIACONI.

1. Ut neophyti non ordinentur. Concilio Nicæno, D titulo 2. Concilio Sardicensi, tit. 14. Concilio Laodicensi, tit. 3.

2. Ut quicumque laicus ad episcopatum eligitur, prius annum in ministerio ecclesiastico per omnes gradus transeat. Concil. Sufetuleusi.

3. Ut qui post baptismum sæculari militiæ nomen dederit, ab ordinatione arceatur. Concil. Cellensi.

4. Ut episcopus a tribus ordinetur, consentientibus aliis per-scripta, cum confirmatione metropolitani vel primatis. Nicæn., tit. 4; item, tit. 6. Concil. Antioch., tit. 19. Concil. Laod., tit. 12. Concil. Carthag. sub antistite Genetio, tit. 10. Concil. universali Carthag., tit. 49. Concil. Zellensi, ex epistola papæ Sirici.

5. Ut in ordinando episcopo alii quoque episcopi super tres addantur, si ab aliquo fuerit contradicendum. Concil. Carthag., tit. 50.

6. Ut unus episcopus episcopum non ordinet, excepta Ecclesia Romana. Concil. Zellen., ex epistola papæ Sirici.

7. Ut episcopus qui suscepta manus impositione ministerium recusaverit, excommunicatus maneat donec consentiat. Concil. Antioch., tit. 47. Si autem volens a plebe non suscipitur ad plenariam synodum salvo suo honore sustinere debet. Concil. Antioch., tit. 18.

8. Ut episcopus qui ordinatus non suscipitur, altam Ecclesiam non occupet, sed in Ecclesia ubi

- presbyter fuerat, tanquam presbyter sedeat. Concil. Aquiritano, tit. 18.
9. Ut episcopo ordinato statuta conciliorum primitus inculcentur. Concil. Carthag., tit. 10.
10. Ut episcopus ordinatus ab ordinatore suo litteras subscriptas accipiat, ordinationis ejus diem simul et consulem continentes. Concil. Milevitano, tit. 4.
11. Ut ad eligendum episcopum sufficiat matricia arbitrium. Concil. Septimunicensi. Concil. Maerianensi.
12. Ut episcopus in villa vel vico non ordinetur. Concil. Laodicensi, tit. 55.
13. Ut episcopus non ordinetur in dioecesi quæ episcopum nunquam habuit, nisi eum voluntate episcopi ad quem ipsa dioecesis pertinet, ex concilio tamen plenario et primatis auctoritate. Concil. Carthag., tit. 52. Item quinquagesimo quarto concil. Carthag. in Basilica, tit. 5.
14. Ut episcopus in dioecesi ordinatus ipsam solum teneat. Concil. Carthag., tit. 54.
15. Ut episcopi et presbyteri et diaconi non ordinentur, nisi omnes suos Christianos fecerint. Concil. Carthag., tit. 3.
16. Ut episcopi, presbyteri et diaconi ab uxoribus abstineant. Concil. Carthag., tit. 4. Concil. Zeleni.
17. Ut nullus episcopus dimissa matrice in dioecesi constituat. Concil. Carthag., tit. 6.
18. Ut episcopi vel clerici de civitate ad civitatem non transeant, neque de provincia ad provinciam. Concil. Nicæn. tit. 11. Concilio Sardicensi, tit. 2; item 3. Concilio Antiochæno, tit. 3; item, tit. 21. Concilio Constantinopolitano, tit. 2; item, tit. 3.
19. Ut episcopi in aliena civitate tres tantummodo faciant septimanas. Concil. Sardien., tit. 18.
20. Ut qui metu persecutionis in aliena civitate demorari voluerint, non prohibeantur. Concil. Sardien., tit. 22.
21. Ut nullus episcopus, etiamsi a plebe eligatur, vacantem ecclesiam obtineat, nisi ex auctoritate plenarii concilii. Concil. Antiochæno, tit. 16.
22. Ut nullus episcopus cathedram cui datus fuerit interventus plusquam annum teneat, sed ipsa eis episcopum petat. Concil. Carth., tit. 9.
23. Ut interventores episcopi conveniant plebes quam episcopum non habent, ut episcopum accipiant: quod si accipere neglexerint, remoto interventore sic remaneant, quandiu sibi episcopum querant. Concil. Maerianensi.
24. Ut nullus episcopus plebem alienam usurpet. Concil. Carthag. sub sancto Grato, tit. 9. Concil. Carthag. sub antistite Genethio, tit. 9. Item, concil. Carthag., tit. 5.
25. Ut episcopus qui sine episcoporum iudicio plebem aliquam, quam ad suam cathedram existi-
- A mat pertinere, tenuerit, causam amittat. Concil. Carthag., tit. 12.
26. Ut in plebe aliena nullus sibi episcopus audeat vindicare. Conc. Juncensi.
27. Ut episcopus alienum clericum non suscipiat, neque ordinet. Concil. Nicæn., tit. 12. Concil. Sardien., tit. 19; item, 20. Concil. Antiochæ., tit. 22. Concil. Carthag. sub S. Grato, tit. 4. Item, concil. Carthag., tit. 22; item, 53.
28. Ut nullus episcopus alienum monachum vel in Ecclesia ordinet, vel in monasterio suo præpositum faciat. Concil. Carthag., tit. 14.
29. Ut episcopus præsentibus catechumenis ordinationem non faciat. Concil. Laodicen., tit. 4.
30. Ut episcopus qui necessitate compellente ante viginti quinque annos virginem velaverit, nihil ei obsit concilium quod de isto numero annorum constitutum est. Concil. Carthag., tit. 18.
31. Ut res episcopi non sint obnoxie rebus ecclesiasticis, sed de his ipse quod voluerit ordinet. Concilio Antiochæno, tit. 24.
32. Ut nullus episcopus hæreses extraneos vel hæreticos etiam consanguineos faciat. Concil. Carthag., tit. 15.
33. Ut episcopi vel clerici bis qui catholici non sunt nihil per donationes conferant. Concil. Carthag., tit. 23.
34. Ut episcopi sive presbyteri ea quæ sunt in locis ubi ordinantur ad alia loca non transferant, nisi causas ante reddiderint. Concil. Hipponiregensi, tit. 5.
35. Ut episcopi quidquid nomine suo comparaverint cogantur Ecclesie refundere: quidquid autem eis donatur, cui voluerint conferant. Concil. Hipponiregensi, tit. 8.
36. Ut rebus ecclesiasticis dispensandis episcopus potestatem habeat. Concil. Antiochæ., tit. 25.
37. Ut præter conscientiam episcopi oblationes fructuum Ecclesie debitas nullus vel dare vel accipere audeat. Concil. Gangrensi, tit. 7 et 8.
38. Ut episcopus matricis non usurpet quidquid fuerit donatum Ecclesie quæ in dioecesi constituta sunt. Concil. Hipponiregien., tit. 9.
39. Ut filii episcoporum gentilibus vel hæreticis aut schismaticis matrimonio non jungantur. Concil. Carthag., tit. 21.
40. Ut filii episcoporum aut clericorum spectacula non exhibeant, nec spectent. Concil. Carthag., tit. 20.
41. Ut episcopi filios suos non emancipent, nisi jam probatos. Concil. Carthag., tit. 22.
42. Ut episcopi non passim ad comitatum pergant. Concil. Sardien., tit. 2; item, tit. 10; item, tit. 11. Concil. Antiochæ., tit. 11.
43. Ut quicumque episcopus ab imperatore publicum iudicium postulaverit, honore proprio privetur. Concil. Carthag., tit. 2.

• Ex fide vett. codd. addendum *cathedram*.

44. Ut liceat unicuique episcopo preces constituere, quando de iudiciis publicis contra hæreticos aliquid est petendum. Concil. Marazanensi.
45. Ut episcopus sine metropolitani concilio nihil agat, nisi ea tantum quæ ad gubernationem Ecclesie sue pertinent. Concil. Antioch., tit. 9.
46. Ut episcopi sine formata primatis non navigent. Concilio Carthaginensi, tit. 36.
47. Ut episcopi rem Ecclesie sine primatis consilio non vendant. Concil. Carthag., tit. 5. Concil. Hippon., tit. 9.
48. Ut episcopi providentia virginibus quæ pupillæ fuerint ubi habitent eligatur. Concil. Carthag., tit. 40 [Tres., tit. 11, male].
49. Ut episcoporum iudicio pœnitentiæ tempora pœnitentibus decernantur. Concil. Carthag., tit. 59.
50. Ut episcopi iudicio Donatistæ qui apud suos acta pœnitentia convertitur, tempus pœnitentiæ vel reconciliationis decernatur. Concil. Carthag., tit. 2.
51. Ut episcopus accusatos presbyteros, convocatis quinque episcopis, audiat: diaconorum cum tribus, reliquorum vero causas ipse solus discutiat. Concil. Carthag., tit. 17.
52. Ut autem unus episcopus cognitionem sibi non vindicet, hoc in alio concilio Carthaginensi actum est.
53. Ut nullus episcopus, vel presbyter, vel diaconus, excommunicatus communicet. Concil. Nicæan., tit. 5. Concil. Sardic., tit. 17. Concil. Carth., tit. 8 [Cod. Corb., tit. 9]. Concil. Antioch., tit. 2.
54. Ut si quis episcopus a synodo fuerit excommunicatus, communicare non audeat: et si fecerit, spem restitutionis non habeat. Concil. Antioch., tit. 4. Concil. Hippoviregion., tit. 3.
55. Ut episcopus si causam habuerit, a duodecim episcopis audiatur. Concil. Carthag. sub sancto Genethlio, tit. 8.
56. Ut episcopi qui in causa iudices dantur, definito temporis die cognoscant. Concil. Septimunicensi.
57. Ut si duo episcopi in una provincia contentionem habuerint, ex alia provincia non advocent episcopos ad iudicium. Concil. Sardic., tit. 4.
58. Ut si de accusato episcopo multæ sententiæ fuerint episcoporum, metropolitanus alterius provincie convocetur. Concil. Antioch., tit. 14. Quid in accusationibus episcoporum observari debeat. Concil. Carthag., tit. 15.
59. Ut ad iudicatus episcopus, ad apostolicam sedem, si voluerit, appellet. Concil. Sardic., tit. 5.
60. Ut si appellaverit [Forte alius deest] in cathedra ipse non ordinetur. Concil. Sardic., tit. 6.
61. Ut si a iudicibus quos primas dederit appellaverit, affii iudices amphoris numeri decernantur, ut si et ab ipsis appellaverit, ad sententiam concilii differatur. Concil. Thenitano.
62. Ut episcopis iudicantibus condemnatus episcopus, si fuerit apud potiores episcopos absolutus, nihil eis noceat si bono animo iudicaverint. Concil. Carth., tit. 19.
63. Ut episcopus qui ab omnibus episcopis provincie fuerit condemnatus, facultatem iudicii repetendi non habeat. Concil. Antioch., tit. 15.
64. Ut episcopus ab eis episcopis quos elegerit iudices, condemnatus, appellare alibi non audeat. Concil. Carth., tit. 3. Item concilio Carthaginensi, tit. 15.
65. Ut episcopi qui in aliqua causa iudices dantur, ipsi locum audientie deligant. Concil. Zelleni.
66. Ut depositus episcopus ad imperatorem causam suam non deferat. Concil. Antioch., tit. 12.
67. Ut accusatus episcopus, vel quicumque ex clero fuerit apud Ecclesiam accusatus, ad iudicia publica non transeat. Concil. Carthag., tit. 18.
68. Ut episcopus qui secunda vel tertia auctoritate conventus fuerit, et venire contempserit, ab episcoporum consortio suspendatur. Concilio Zelleni.
69. Ut nullus episcopus, vel presbyter, vel diaconus, cum Judæis Pascha celebret. Concil. Antioch., tit. 1.
70. Ut episcopi, presbyteri, vel diaconi non sint conductores aut procuratores. Concil. Carthag., tit. 24.
71. Ut episcopi, sive clerici, in Ecclesia non conviventur nisi transeuntes. Concil. Carthag., tit. 38.
72. Ut episcopi et presbyteri in domo sua oblationes non faciant. Concil. Laodic., tit. 56.
73. Ut episcopus a communione non suspendatur eum quem asserit de peccato aliquo sibi soli fuisse confessum. Concil. Carth., tit. 2.
74. Ut episcopus sibi successorem non eligat. Concil. Antioch., tit. 23 [Leg. tit. 6].
75. Ut episcopi ad concilium occurrant, aut non occurrentes in tractoria vel apud primatem excusationes suas allegent. Concil. Laodic., tit. 38. Concil. Carthag., tit. 11.
76. Ut exceptis senibus qui loco moveri non possunt, et infirmis episcopis, qui admonitus ad concilium non occurrerit, communione privetur. Concil. Marazanensi. Concil. Thusdritano. Item, Concil. Thenitano. Concil. Septimunicensi.
77. Ut episcopus qui non suscepta legatione universali concilio interesse præsumpserit, ab eis episcopis qui legationem suscipiunt ad ipsum concilium non admittatur. Concil. Thusdritano.
78. Ut nullus episcopus prioribus suis se audeat antepone. Concil. Milevitano, tit. 2.
79. Ut chorepiscopi, id est vicarii episcoporum, nec presbyteros nec diaconos ordinent, nisi tantum subdiaconos. Concil. Anquiritano, tit. 13. Concil. Antioch., tit. 10.
80. Ut vicariis episcoporum liceat formatas facere. Concil. Antioch., tit. 8.
81. Ut primæ sedis episcopus non appellatur princeps sacerdotum, vel summus sacerdos. Concil. Carthag., tit. 34.

82. Ut primatem proprium Mauritania Sitifiensis habeat. Concil. Carth., tit. 6.
83. Ut primæ sedis episcopi ex concilio Carthag. episcopi constituantur, quando fuerit oborta contentio. Concil. Carthag., tit. 7.
84. Ut primates diversarum provinciarum nomina episcoporum ad Ecclesiam Carthaginensem mittant. Concil. Carthag., tit. 3.
85. Ut presbyter ante triginta annorum ætatem, quamvis sit dignus, non ordinetur. Concil. Novacæsar., tit. 10.
86. Ut qui in ægritudine fuerit baptizatus non ordinetur presbyter, nisi forte propter vitam bonam aut hominum raritatem. Concil. Novacæsar., tit. 11.
87. Ut presbyter ordinatus, si de aliquo crimine confessus fuerit, aut de his qui lapsi sunt, non suscipiatur. Concil. Nicæn., tit. 8. Concil. Novacæsar., tit. 9.
88. Ut presbyter in convivio secundarum nuptiarum non intersit. Concil. Novacæsar., tit. 7.
89. Ut de oblatione presbyteri conjugati nullus audeat non communicare. Concil. Gangrensi, tit. 4.
90. Ut presbyter inconsulto episcopo in quolibet loco agenda non audeat celebrare. Concil. Carthag., tit. 7.
91. Ut presbyter inconsulto episcopo virgines non consecret, chrisma vero nunquam conficiat. Concil. Carthag., tit. 43.
92. Ut presbyteri civitatis sine jussu episcopi nihil jubeant; nec in unaquaque parœcia aliquid agant. Concil. Anquiritano, tit. 13.
93. Ut presbyteri abstinentes a carnibus tangant eas: ita ut etiam olera quæ cum carnibus coquuntur, comedant. Concil. Anquirit., tit. 14.
94. Ut presbyteris formatas dare non liceat. Concil. Antioch., tit. 8.
95. Ut presbyteri rem Ecclesiæ sine conscientia episcopi non vendant. Concil. Anquiritano, tit. 15. Concil. Hipponiregiensi, tit. 9.
96. Ut presbyter qui reatum incurrerit, a sex vel a septem episcopis audiatur. Concil. Carthag. sub antistite Genethlio., tit. 8 [Trec., tit. 9].
97. Ut presbyter qui immolavit idolis, et postea pro fide conflixit, honore quidem non privetur, tamen nec sacrificet, nec sermonem faciat (Conc. Anquiritan., t. 1).
98. Ut presbyter si uxorem duxerit, deponatur: si autem fornicatus fuerit, etiam poenitentiam agere compellatur. Concil. Novacæsar., tit. 1.
99. Ut presbyter vel diaconus qui, deserta Ecclesia sua, ad aliam transierit, si post evocationem episcopi sui reversus non fuerit, deponatur. Concil. Antioch., tit. 5.
100. Ut presbyter vel diaconus, si a proprio episcopo exactoratus sancti ministerii quippiam præsumperit, spem restitutionis non habeat. Concil. Antioch., tit. 4.
101. Ut presbyter vel diaconus qui se ab ecclesia sequestraverit, in domo sua altare erexerit, depo-
- natur. Concil. Antioch., tit. 5. Concil. Carthag., tit. 7.
102. Ut liceat sive presbyteris, sive diaconibus, si injuste excommunicati fuerint, finitimos episcopos interpellare. Concil. Sardic., tit. 18.
103. Ut presbyteri alterius regionis presentibus presbyteris non sacrificent. Concil. Novacæsar., tit. 12.
104. Ut diaconi septem esse debeant. Concil. Novacæsar., tit. 13.
105. Ut diaconi judicio populi non eligantur. Concilio Laodic., tit. 13.
106. Ut diaconi ante presbyterum non communicent. Concilio Nicæn., tit. 14.
107. Ut diaconus presente presbytero non sedeat nisi jussus. Concil. Laodic., tit. 19.
108. Ut subdiaconus panem non erogat, nec calicem benedicat. Concil. Laod., tit. 21.
109. Ut diaconus vel quilibet clericus ad agapem vocatus, partem non tollat. Concil. Laodic., tit. 26.
110. Ut diaconus aut clericus magus et incantator non sit; neque phylacteria faciat. Concil. Laod., tit. 34.
111. Ut diaconus vel etiam laicus sine formata alicubi non proficiscantur. Concil. Laodic., tit. 39.
112. Ut diaconi vel quilibet clerici præter jussionem episcopi ad peregrina non proficiscantur. Concil. Laodic., tit. 40 [Trec., t. 11; Corb., t. 20; emendandus uterque].
113. Ut diaconi vel clerici spectaculis quæ in nuptiis exhibentur, non intersint. Concil. Laod., tit. 52.
114. Ut diaconi vel quilibet clerici aut etiam laici Christiani ex symbolis convivium non celebrent. Concil. Laod., tit. 53.
115. Ut diaconi vel quicumque in sacerdotali ministerio constituti usuras et lucra, id est sescupla non exigant. Concil. Laodic., tit. 5.
116. Ut diaconi qui immolaverunt, et postea reluctati sunt in honore quidem suo permaneant, sed ab omni altaris ministerio repellantur (Conc. Anquiritan., tit. 2).
117. Ut diaconus qui in corporale peccatum incidit, ab ordine ministerii absterneatur. Concil. Novacæsar., tit. 9.
118. Ut diaconi vel presbyteri si a ministerio remoti fuerint, non eis manus vel tanquam poenitentibus, vel tanquam fidelibus laicis imponantur. Concil. Carthag., tit. 12.
119. Ut diaconi non ordinentur qui procuratores, et actores, et tutores, et curatores pupillorum fuerint, nisi post deposita universa et redditu ratiocinia. Concil. Carthag., tit. 8.
120. Ut diaconis solis liceat ad altare ingredi et communicare. Concil. Laod., tit. 18.
121. Ut ante viginti quinque annos nec clerici ordinentur, nec virgines consecrentur. Concil. Carthag., tit. 9.
122. Ut clerici cum mulieribus extraneis non habitent. Concil. Nicæn., tit. 3. Concil. Carthag. sub

santo Grato, tit. 3. Concil. universal. Carthagin. A

123. Ut nullus clericus feneret. Concil. Nicæn., tit. 14. Concil. Carthag. sub sancto Grato, tit. 12 [Leg. 13].

124. Ut lectores orario non utantur, sive legant, sive psallant. Concil. Laodic., tit. 23.

125. Ut clericis non liceat administrationem aut procuracionem domorum suscipere. Concil. Carthag. sub sancto Grato, tit. 5.

126. Ut clericus vel laicus non communiect in alia plebe. Concil. Carthag. sub sancto Grato, tit. 6.

127. Ut clerici, sine formata et conscientia episcopi, per alienas plebes non vagentur. Concil. Marazanensi.

128. Ut superbi clerici coeresantur. Concil. Carthag. sub sancto Grato, tit. 10.

129. Ut lectores dum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri. Concil. Carthag., tit. 27.

130. Ut mulierem clericus non ducat uxorem; et ut is qui laicus viduam duxerit, non admittatur ad ceterum. Concil. Zellen., ex epistola papæ Sirici.

131. Ut non liceat præter canonicos psaltas qui pulchrum ascendunt et de codice legunt, alium quemlibet in ecclesia psallere (Concil. Laod., tit. 15).

132. Ut clerici vel continentis, ad viduas vel virgines, sine jussu, vel permisso episcopi vel presbyteri non accedant. Concil. Carthag., tit. 33.

133. Ut clerici apothecarii vel ratiocinatores non ordinentur. Concil. Carthaginensi sub sancto Grato, tit. 8.

134. Ut clerici edendi vel bibendi causa tabernas non ingrediantur, nisi peregrinationis necessitas coegerit. Concil. Laodic., tit. 7; item 24 et 25. Concil. Carthag., tit. 35.

135. Ut clerici in aliena civitate non immorentur, nisi causas eorum justas episcopus loci, vel presbyteri locorum perviderint. Concil. Carthag., tit. 44.

136. Ut accusatus clericus intra annum causam suam agere debeat. Concil. Carthag., tit. 13.

137. Ut clericus non fiat, cujus uxor, cum adhuc esset laicus, adulterata est: et ut clericus uxorem adulteram deserat. Concil. Novacæsar., tit. 8.

138. Ut abjectum clericum alia Ecclesia non admittat. Concil. Zellen, ex epistola papæ Sirici.

139. Ut non liceat clericum a populo excommunicari, sive præsentem, sive absentem episcopo. Concil. Septimunicensi.

140. Ut ministri non habeant licentiam in secretario ingredi. Concil. Laodic., tit. 21.

141. Ut ministri orario non utantur, nec relinquunt ostia. Concil. Laodic., tit. 21; item 41.

142. Ut non exorcizent illi qui necdum ab episcopo sunt proveci. Concil. Laodic., tit. 25.

143. Ut bis in anno per singulas provincias concilia fiant. Concil. Nicæn., tit. 5. Concil. Antioch., tit. 20. Concil. Carthag., tit. 3.

144. Ut concilium universale non fiat nisi causa communis, id est totius Africæ coegerit: ut syn-

odus plenaria tunc dicatur, cum episcopus metropolitanus adfuerit. Concil. Antioch., tit. 16.

145. Ut hi qui se absiderunt, de clero existantur. Concil. Nicæn., tit. 1.

146. Quæ sint pœnitentiæ tempora iis qui prævaricaverunt decernenda. Concil. Nicæno, tit. 9. Concil. Anquiritano, tit. 3; item, 4, 5, 6, 7, 8 et 9.

147. Ut sponsatæ puellæ, si ab aliis raptæ fuerint, sponso priori reddantur. Concil. Anquirit., tit. 11.

148. Quemadmodum hi qui irrationabiliter vixerint, suscipi debeant. Concil. Anquirit., tit. 16.

149. Ut hi qui sicut muta animalia vixerunt inter energumenos orent. Concil. Anquirit., tit. 17.

150. Ut quicumque virginitatem profluentes, propositum violant, digamorum constitutum impleant gradum. Concil. Anquirit., tit. 19.

151. Ut qui adulterium commiserit, septem annos pœnitentiam agat. Concil. Anquirit., tit. 20.

152. Ut mulieres fornicantes, quæ parvulos suos necant, aut abortu [Forte deest excutiunt], decem annis pœnitentiam agant. Concil. Anquirit., tit. 21.

153. Ut qui voluntarie homicidium fecerint, in novissimo vitæ reconcilientur. Concil. Anquirit., tit. 22.

154. Ut qui casu homicidium fecerit, quinque annis pœnitentiam agat. Concil. Anquirit., tit. 23.

155. Ut qui ariolantur vel in domo sua hujus artis alios introducunt, quinque annis pœnitentiam agant. Concil. Anquirit., tit. 24.

156. Ut mulier quæ duobus fratribus nup̄ erit, in extremis suis reconcilietur. Concil. Novacæsar., tit. 2.

157. Ut quicumque concupiscentiam non consummat, per divinam judicetur gratiam liberatus. Concil. Novacæsar., tit. 4.

158. Ut catechumeni peccantes, nisi se correxerint, abjiciantur. Concil. Novacæsar., tit. 5.

159. Ut qui manducantem carnes ex fide condemnandum crediderit, anathema sit. Concil. Gangrensi, tit. 2.

160. Ut qui domum Dei contemptibilem duxerit, anathema sit. Concil. Gangr., tit. 5.

161. Ut qui nuptias condemnat, anathema sit. Concil. Gangr. tit. 9 et 10.

162. Ut si qua mulier virilem habitum assumpserit, anathema sit. Concil. Gangr. tit. 13.

163. Ut hi qui uxores aut viros dimittunt, alteri non nubant, sed aut continentis maneat, aut sibi reconcilientur. Concil. Carthag., tit. 7.

164. Ut si qua mulier, quasi religionis causa verum dimiserit, anathema sit. Concil. Gangr., tit. 14.

165. Ut quicumque continentis causa die Dominico jejunaverit, anathema sit. Concil. Gangr., tit. 18.

166. Ut quicumque sanus corpore jejunia communia dissolverit, anathema sit. Concil. Gangr., tit. 2 [Forte leg. t. 19].

167. Ut quicumque martyrum memorias contempserit, anathema sit. Concil. Gangr., tit. 21.

168. Ut quicumque non communicantes, nec orationem facientes, Scripturas tantum divinas in ecclesiis

- audire voluerint, abiciantur. Concil. Antioch., tit. 2.
169. Ut quicumque post diversa peccata pœnitentiam fideliter gesserit, ad communionem revocetur. Concil. Laodic., tit. 2.
170. Ut scenicis atque histrionibus reconciliatio non negetur. Concil. Carthag., tit. 42.
171. Ut ad falsas memorias martyrum nullus accedat. Concil. Carth. tit. 17.
172. Ut hi qui nominantur Cathari, accedentes ad Ecclesiam, si ordinati sunt, sic maneant in clero. Concil. Nicæn., tit. 7.
173. Ut Pauliani baptizentur [*Id est rebaptizentur*]. Conc. Nic., tit. 15.
174. Ut venientes a Novatians vel Montensibus, per manus impositionem suscipiantur. Concil. Zeleni., ex epistola papæ Sirici.
175. Ut non liceat hæreticum rebaptizari, baptizatum in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Concil. Carthag. sub sancto Grato, tit. 1. Item Carthaginensi, tit. 48.
176. Ut hæretici in hæresi permanentes domum Dei non ingrediantur. Concil. Laod., tit. 6.
177. Ut Novatiani vel etiam Quartadecimani non recipiantur, nisi prius hæresim suam condemnaverint, ita ut symbolum fidei doceantur, et chrismate ungantur. Conc. Laodic., tit. 7.
178. Ut quicumque convertuntur ab hæresi, qui dicuntur secundum Phrygas, baptizentur. Concil. Laodic., tit. 8.
179. Ut non liceat in hæreticorum cœmeteria ad orationem faciendam catholicis introire. Concil. Laod., tit. 9.
180. Ut nullus ad Ecclesiam pertinens filios suos hæreticorum nuptiis societ. Concil. Laodice., tit. 30.
181. Ut Christiani non judaizent, nec in Sabbato vacent. Concil. Laodic., tit. 28.
182. Ut nullus cum hæreticis connubia miscat. Concil. Laodic., tit. 30.
183. Ut nullus cum hæreticis aut schismaticis oret aut ad falsos martyres eat. Concil. Laod., tit. 32. Concil. Carth., tit. 2.
184. Ut nullus ad angelos congregationem faciat. Concilio Laod., tit. 35.
185. Ut nullus a Judæis vel hæreticis feriatica accipiat. Concil. Laod., tit. 35.
186. Ut nullus a Judæis azyma accipiat. Concil. Laodic., tit. 36.
187. Ut nullus cum paganis festa celebret. Concil. Laod., tit. 37.
188. Ut nullus Christianus ballare vel cantare in nuptiis audeat. Conc. Laod., tit. 41.
189. Ut Donatarum clerici in suis honoribus suscipiantur. Concil. Carthag., tit. 2.
190. Ut quæcunque Ecclesiæ Donatarum catholice factæ sunt, ad eam cathedram pertineant ad quam catholica quæ jam ibi fuerat pertinebat. Concil. Carthag., tit. 10.
191. Ut quicumque episcopus ex Donatis is conversus fuerit, plebes quæ utrasque Ecclesias habent cum
- A episcopo catholico æqualiter dividant. Concil. Carthag., tit. 11.
192. Ut hæreticorum benedictiones nullus accipiat. Concil. Laodic., tit. 31.
193. Ut qui parvuli apud Donatistas baptizantur, ab ordinatione non prohibeantur, si conversi fuerint. Concil. Carthag., tit. 1.
194. Ut qui aliquibus accleribus irretitus est, vocem accusandi non habeat. Concil. Carth. sub sancto Genethio, tit. 6 [*Rec., tit. 4*] Hoc et in concilio Thenitano statutum est.
195. Ut excommunicatis, sive clericis, sive laicis, accusare non liceat. Concil. Carth., tit. 2.
196. Ut omnes servi, vel proprii liberti, vel omnes quos ad accusanda publica crimina leges publicæ non admittunt, histriones etiam, hæretici, pagani et Judæi, ad accusationem non admittantur. Concil. Carth., tit. 3.
197. Ut qui unum crimen non probaverit, ad aliud non admittatur. Concil. Carthag., tit. 4.
198. Ut accusator, si in loco ubi est ille qui accusatur, violentiam timuerit, locum sibi proximum eligat. Concil. Hipponiensi, tit. 5.
199. Ut baptizandi symbolum fidei discant. Concil. Laod., tit. 44.
200. Ut qui in ægritudine baptizantur, sani facti symbolum doceantur. Concil. Laod., tit. 45.
201. Ut qui baptizati post baptismum chrismate ungantur. Concil. Laodic., tit. 46.
202. Ut agrotantibus, quando ipsi loqui non possunt, si pro eis alii testimonium dixerint, baptismum non negetur. Concil. Carthag., tit. 44.
203. Ut quando de infantibus ignoratur utrum baptizati sint, sine ulla dubitatione baptizentur. Concil. Carthag., tit. 7.
204. Ut prægnantes mulieres baptizentur quando voluerint. Concil. Novacæs. tit. 6.
205. Ut Christiani cum mulieribus lavacra non habeant. Concil. Laod., tit. 29.
206. Ut post duas hebdomadas Quadragesimæ, ad baptismum nullus suscipiatur. Concil. Laodic., tit. 42.
207. Ut in Quadragesima, sabbato tantum et Dominico offeratur. Concil. Laod., tit. 47.
208. Ut in quadragesima, quinta feria ultimæ hebdomadæ, jejunium non dissolvatur. Concil. Laod., tit. 48.
209. Ut in Quadragesima natalitia martyrum non celebrentur. Conc. Laodic., tit. 49.
210. Ut in quadragesima nuptiæ non celebrentur. Concil. Laod., tit. 50.
211. Ut nullus peregrinus sine forma episcopi accipiat. Concil. Antioch., tit. 7.
212. Ut die quintæ feriæ septimanæ sanctæ Paschæ secundo offeratur. Concil. Septimunicensi.
213. Ut in sacrificio absque pane et vino nullus offerat. Conc. Carthag., tit. 32.
214. Ut diebus Quinquagesimæ genua non flectantur. Concil. Sardic., tit. 1.

215. Ut ante Pentecosten nullus audeat jejunare. A Concil. Septimunicensi.

216. Ut non liceat in Dominicis agapem facere, vel in ecclesiis, aut intus accubitus sternere. Concil. Laod., tit. 27.

217. Ut custodiatur fides patrum trecentorum decem et octo. Conc. Constantinop., tit. 2 [Loge tit. 1].

218. Ut conciliorum statuta priscorum ab omnibus observentur. Conc. Zelleni.

219. Ut nullus in precibus nisi ad Patrem dirigat orationem, et ut prius eas cum instructoribus tractet. Concil. Carthag., tit. 31. Item Concil. Carthag., tit. 7.

220. Ut una sit in sacramentis per omne Byzacium disciplina. Concil. Maradianensi.

221. Ut mulieres quæ apud Græcos presbyteræ appellantur, apud nos autem viduæ seniores, uiviræ, et matriculæ, in Ecclesia tanquam ordinatas constitui non liceat. Concil. Laod., tit. 11.

222. Ut mulieres ad altare non ingrediantur. Concil. Laod., tit. 45.

223. Ut sanctæ oblationes ad vices eulogiarum non dirigantur. Concil. Laod., tit. 14.

224. Ut sabbatis Evangelia legantur. Concil. Laodic., tit. 16.

225. Ut de diversis vcrsibus et sensibus libri unum canticum non connectatur. Concil. Laodic., tit. 17.

226. Ut etiam per solemnissimos Paschales dies sacramentum catechumenis non detur nisi solitum salis. Concil. Carthag., tit. 11.

227. Ut corporibus defunctorum Eucharistia non detur. Concil. Carthag., tit. 12.

228. Ut præter scripturas Canonicas nihil in ecclesia legatur. Concil. Laodic., tit. 57. Concil. Carthag., tit. 45.

229. Ut liceat passiones martyrum legere in natalibus eorum. Concil. Carthag., tit. 46.

230. Ut soli Ecclesie Carthagina licet alienum clericum ordinare. Concil. Carth., tit. 54.

231. Ut omnes Ecclesie ab Ecclesia Carthagina diem Pasche audiant tempore concilii. Concil. Carthag., tit. 5.

232. Ut nullus ordinetur nisi probatus vel episcoporum examine, vel populi testimonio. Concil. Carthag., tit. 29.

CRISCONII

EPISCOPI AFRICANI

BREVIARIUM CANONICUM.

HIC HABETUR CONCORDIA CANONUM CONCILIORUM INFRA SCRIPTORUM, ET PRÆSULUM ROMANORUM, ID EST CANONUM, APOSTOLORUM, NICÆNORUM, ANCIANORUM, NOVÆCESARIENSIS [AL. NEOCÆS.] GANGRENSIUM, ANTIOCHENSIS, LAODICENSIS, CHALCEDONENSIS, SARDICENSIS, CARTHAGINENSIS; ITEM PRÆSULUM SIRICII, INNOCENTII, ZOSIMI, CELESTINI, LEONIS ET GELASII.

INCIPIT PRÆFATIO.

Domino vere sancto semperque beato pontifici Liberino, Crisconius Christi famulorum exiguus. Vestri sacerdotii incomparabile decus, quo fidei puritate ac vitæ probitate admodum resplendetis, vos non desinit præmonere, utilitatibus dominici gregis, cujus gubernacula suscepistis, et sollicitius militare, et solertissime providere. Ad cujus vestri expletionem officii, industriam nihilominus vestrorum exquisitis subjectorum: quos ita necesse est ut spiritualis alimonia panis eum ipsum dominicum gregem largitive nutriatis. Unde pervidens mundanis ac divinis legibus humanæ vitæ regimen consistere, et juris quidem præcepta exorbitantium gressus frenis acrioribus coercere, ecclesiasticas vero sanctiones recte vivendi terminum piis ac fidelibus animis præfixisse: illis floralibus subrelictis, præcipis ut cuncta canonica constituta, quæ ab ipsis exordiis militiæ Christianæ tam SS. apostoli, quam apostolici viri per

successiones temporum protulere vobis colligamus in unum, eorumque concordiam facientes, ac titulum prænotationem interponentes, ea lucidius declavemus. Quod opus, pro tantæ rei magnitudine, nostras excedere vires procul dubio intueris, a quo mecum excusare sæpissime voluissim, paterna auctoritate institisti, subsidium nobis divinum fidentissime pollicens profuturum. Quo mihi suffugio intercluso, item proposui, hoc Canonum Breviatum a viro reverentissimo Ferrando Carthaginae Ecclesie diacono jam fuisse digestum, et debere eum nostræ eruditioni sufficere, ne aliud exquirendo, ejus prudentiæ deprehendamus in aliquo derogare. Cui nostræ excusationi penitus submovendæ itidem objecisti, non ad illius sapientissimi viri reprehensionem hoc te exquirere velle, sed nostram potius scientiam industrius capere et elimare. Quibus peractis, jam præcavens Christo in vobis loquenti quamlibet excusa-

* Al., *Epistola Crisconii ad Liberium.*